
UDC 378:811.124'02

DOI 10.35433/pedagogy.1(112).2023.76-87

PROBLEMS OF TEACHING LATIN TO FOREIGN MEDICAL STUDENTS AND WAYS TO SOLVE THEM

M. S. Pshenychna*, **V. V. Heorhievskaya****, **M. V. Khaustova*****

The article is dedicated to the consideration of the specifics of teaching Latin at the School of Medicine to foreign students at V. N. Karazin Kharkiv National University. Certain difficulties which arise before the teacher during the educational process due to the different level of language training of foreign students and decrease in students' interest and motivation due to their failure to fulfil the teacher's requirements, are outlined. The authors of the article propose to involve various teaching methods to enhance students' educational and cognitive activity in Latin classes. They also pay attention to the need to master a sufficient amount of lexical material, noting that the list of obligatory grammar topics for students of the School of Medicine is relatively short. In order to develop future doctors' linguistic mindset, acquire skills in the correct use of professional vocabulary and fluency in medical terminology in medical practice, the search for new methodological approaches to teaching Latin for English-speaking students has begun. Teachers' experience demonstrates that the method of interdisciplinary learning is effective, since integration provides not only interconnection, but also interpenetration of individual academic disciplines into each other, which increases the cognitive activity of students and contributes to a more conscious assimilation of the material being studied. The use of information and communication technologies, as well as a combination of passive and active methods, including interactive ones, with the parallel use of semantisation and the brainstorming method, which involves putting forward creative ideas in the process of solving problems and stimulates students' critical and creative thinking, are proposed to be used to increase the level of knowledge, the motivation, and the interest of students during the learning process. Pedagogical reflection is used for self-analysis of teachers' work and updating the course curriculum in order to improve and transform traditional teaching methods in accordance with the problems faced by English-speaking groups.

---

* Candidate of Philological Sciences (PhD in Philology), Senior Lecturer
(Karazin Kharkiv National University)
m.pshenychna@karazin.ua
ORCID: 0000-0002-8058-9286

** Candidate of Philological Sciences (PhD in Philology), Senior Lecturer
(Karazin Kharkiv National University)
v.georgievskaya@karazin.ua
ORCID: 0000-0001-5972-5952

*** Senior Lecturer
(Karazin Kharkiv National University)
m.v.khaustova@karazin.ua
ORCID: 0000-0001-5011-81

Keywords: teaching methods, foreign students, the Latin language, medical terminology, innovative methods, information, and communication technologies.

ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ МЕДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ ТА СПОСОБИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

М. С. Пшенична, В. В. Георгієвська, М. В. Хаустова

Статтю присвячено розгляду особливостей викладання латинської мови на медичному факультеті іноземним студентам у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна. Окреслено певні труднощі, які виникають перед викладачем під час навчального процесу через різний рівень мовної підготовки студентів-іноземців, а також зниження інтересу і мотивації студентів через несумлінне ставлення до вимог викладача щодо вивчення слів напам'ять. Автори статті пропонують залучення різних методів викладання для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів на практичних заняттях з латинської мови, а також звертають увагу на необхідність оволодіти достатнім обсягом лексичного матеріалу, зауважуючи, що при цьому перелік обов'язкових тем з граматики для студентів медичного факультету відносно невеликий. З метою розвитку у майбутніх лікарів лінгвістичного мислення, набуття навичок правильного використання професійної лексики та вільного володіння медичною термінологією в медичній практиці розпочато пошук нових методичних підходів до викладання латинської мови для англомовних студентів. Досвід викладачів демонструє, що дієвими є метод міждисциплінарного навчання, оскільки інтеграція забезпечує не тільки взаємозв'язок, а й взаємопроникнення окремих навчальних дисциплін одна в одну, що підвищує пізнавальну діяльність студентів і сприяє більш усвідомленому засвоєнню матеріалу, що вивчається. Використання інформаційно-комунікаційних технологій, а також поєднання пасивних методів з активними, у тому числі інтерактивними, з паралельним використанням семантизації та методу «мозкового штурму», який передбачає висування творчих ідей у процесі розв'язування задач та стимулює критичне і творче мислення студентів, пропонується використовувати задля підвищення рівня знань, мотивації і інтересу студентів під час навчального процесу. Педагогічна рефлексія застосовується для самоаналізу роботи викладачів і оновлення робочої програми курсу з метою вдосконалення та трансформації традиційних методів викладання відповідно до проблем, які постають в англомовних групах.

Ключові слова: методика викладання, іноземні студенти, латинська мова, медична термінологія, інноваційні методи, інформаційно-комунікаційні технології.

Introduction of the issue. Following global educational trends, many leading Ukrainian higher education institutions (HEIs) offer training in English and V.N. Karazin Kharkiv National University is no exception. In order to perform the tasks facing modern higher medical education in Ukraine, it is necessary to conduct a continuous search and implementation of the most advanced modern teaching methods in the educational process and in teaching Latin language in particular [3]. This article will focus on the teaching of the course "Latin Language and Fundamentals of Medical Terminology" in English at V.N. Karazin Kharkiv National University which has a successful long-term experience in training medical students, qualified teaching staff, scientific and

Постановка проблеми. Дотримуючись світових освітніх тенденцій, багато провідних українських закладів вищої освіти (надалі ЗВО) пропонують навчання англійською мовою і Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна не є винятком (надалі ХНУ). Для реалізації завдань, що стоять перед сучасною вищою медичною освітою в Україні, необхідно проводити безперервний пошук і впровадження в навчальний процес найбільш передових сучасних методів викладання і латинської мови зокрема [3]. У цій статті йтиметься про викладання дисципліни "Латинська мова і основи медичної термінології" англійською мовою у ХНУ імені В.Н. Каразіна, який має успішний багаторічний досвід підготовки студентів-медиків, кваліфікований викладацький

methodological materials, which makes it possible to provide all professional needs for the training of doctors in accordance with the requirements of modern society.

Latin is a completely new discipline for first-year students, which has not been studied before, so it causes some difficulties in learning academic material. In HEI Latin is taught in order to instil into students the basics of studying and using medical terminology not only in the academic environment but also in their future professional activities, and thus the goal of the subject is to train a terminologically educated doctor. Teaching of the discipline "Latin Language and Fundamentals of Medical Terminology" at V.N. Karazin Kharkiv National University at the School of Medicine is provided by the Department of History of Foreign Literature and Classical Philology, and the educational process is carried out in English on the basis of the standard curriculum for medical students. In this regard, the teachers of the department should improve not only their professional teaching skills and constantly improve their level of foreign language proficiency, but also annually update lecture materials, presentations and exercises, considering the peculiarities of the native languages of the students. It is worth noting that foreign students have different levels of English, which complicates the learning process when explaining a new foreign language (Latin) in another foreign language (English). The traditional approach in such groups proved to be extremely ineffective, with a low level of student motivation and, consequently, knowledge of foreign language, which prompted us to look for new, sometimes non-trivial, teaching methods and techniques. In this regard, the issue of methods of teaching Latin to English-speaking students with different levels of English proficiency is a subject of constant discussion among the scientific and pedagogical staff of V.N. Karazin Kharkiv National University, which determines the relevance of our research.

Current state of the issue. In the domestic scientific field of pedagogy, there are a number of articles devoted to the problems of managing the educational process in

склад та науково-методичні матеріали, що дає можливість забезпечити всі професійні потреби для підготовки лікарів згідно з вимогами сучасного суспільства.

Латинська мова для студентів-першокурсників є абсолютно новою дисципліною, яка раніше не вивчалася, тому викликає деякі труднощі при засвоєнні матеріалу. У ЗВО латинську мову викладають з метою прищепити студентам основи вивчення та використання медичної термінології не тільки в академічному середовищі, а й у подальшій професійній діяльності, а отже метою предмета стає підготовка термінологічно освіченого лікаря. Викладання дисципліни "Латинська мова і основи медичної термінології" в ХНУ імені В.Н. Каразіна на медичному факультеті забезпечується кафедрою історії зарубіжної літератури і класичної філології, а навчальний процес здійснюється англійською мовою на основі типової навчальної програми для студентів-медиків. У зв'язку з цим, викладачі кафедри мають удосконалювати не лише свої професійні навички викладання та постійно підвищувати рівень володіння іноземною мовою, а й щороку оновлювати лекційні матеріали, презентації та вправи, враховуючи особливості рідних мов контингенту. Варто зауважити, що іноземні студенти на різному рівні володіють англійською мовою, що ускладнює навчальний процес при поясненні нової іноземної мови (латини) іншою іноземною мовою (англійською). Традиційний підхід в таких групах виявився вкрай неефективним, спостерігався низький рівень вмотивованості студентів, а відповідно і рівня знань, що спонукало нас на пошуки нових, подекуди нетривіальних, методів та прийомів викладання. У зв'язку з цим, питання методики викладання латинської мови англійськомовним студентам з різним рівнем володіння англійською мовою є предметом постійного обговорення серед науково-педагогічних працівників ХНУ імені В.Н. Каразіна, що зумовлює актуальність нашого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

На вітчизняних наукових теренах педагогіки існує низка статей присвячених проблематиці керування навчальним процесом в англійськомовних групах під час вивчення клінічних

English-speaking groups during the study of clinical disciplines, namely the works by M.T. Bikulova, N.I. Voitkevych, I.I. Vorona, O.D. Kolodnytska, L.Yu. Naumenko, R.V. Razumnyi, L.O. Rakovska, T.O. Pertsova, S.I. Tikholaz, T.V. Titiyevska and others [1-5].

Outline of the unresolved issues brought up in the article. Since teaching Latin to foreign medical students with different levels of English proficiency in a group has not become a separate subject of study yet.

Aim of research is to outline the problems of teaching Latin in English at the School of Medicine to foreign students and ways to solve them.

Results and discussions. Teaching Latin in English causes certain difficulties, especially for those students for whom it is not at least the second official language of the country of their origin. During the study of Latin language, special attention is paid to memorizing terms. Many words in English denoting terms are of Greek-Latin origin, so mastering them is not difficult for a person who is fluent in English. However, it is much more difficult to learn terms for students whose native language (such as Arabic or Persian) is not replete with borrowings from English. The words can be completely different in those languages. Students have to spend more time memorizing them. The situation gets even worse when we talk about foreign students with a low level of language proficiency. It happens that they do not know enough English words, and the teacher has to spend more time explaining a particular term. Students must learn the lexical minimum that is required to master the discipline within two semesters and is intended to be memorized at the level of long-term memory. It is words and term-elements selected on the basis of frequency of use, thematic importance, and word-formation valence. In order to facilitate memorization, a teacher can use the method of associative connections or searching for derivatives in English, for example: the word *gaster* [stomach] can be remembered using the familiar word *gastritis*, or the word *nasus* [nose] with the similar-sounding word *nose*. This approach contributes to the development of the speech conjecture, that is, the ability to derive the meaning of a word

дисциплін, а саме праці М.Т. Бікулової, Н.І. Войткевич, І.І. Ворони, О.Д. Колодницька, Л.Ю. Науменко, Р.В. Разумного, Л.О. Раковської, Т.О. Перцевої, С.І. Тихолаз, Т.В. Тітієвської [1-5].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується стаття. Оскільки викладання латини іноземним студентам-медикам з різним рівнем володіння англійською мовою у групі ще не ставало окремим предметом вивчення, основною метою нашої розвідки є саме окреслення проблем викладання латинської мови англійською на медичному факультеті іноземним студентам та способів їх вирішення.

Виклад основного матеріалу. Викладання латинської мови англійською мовою викликає певні труднощі, особливо у тих студентів, для яких вона не є хоча б другою офіційною мовою країни походження. Під час вивчення латинської мови особлива увага приділяється запам'ятовуванню термінів. Багато слів в англійській мові, що позначають терміни, мають греко-латинське походження, тому освоїти їх не становить особливих труднощів для людини, яка добре володіє англійською мовою. Однак, набагато складніше вивчати терміни студентам, у яких рідна мова не рясніє запозиченнями за англійською (як наприклад, арабська або перська). У цих мовах подібні слова можуть бути зовсім іншими. Студентам доводиться витратити більше часу на їх заучування. Ситуація погіршується коли ми говоримо про студентів-іноземців з поганою мовною підготовкою. Трапляється, що вони не знають багатьох англійських слів, і викладачеві доводиться витратити більше часу на пояснення того чи іншого терміну. Студенти мають вивчити лексичний мінімум, необхідний для освоєння дисципліни протягом двох семестрів, призначений для запам'ятовування на рівні довготривалої пам'яті. Це слова і терміноелементи, відібрані за принципом частотності застосування, тематичної важливості та словотворчої валентності. Для полегшення запам'ятовування викладач може використовувати метод асоціативних зв'язків або пошуку дериватів в англійській мові, наприклад: слово *gaster* [шлунок] можна запам'ятати за допомогою знайомого

from its morphological composition, the ability to see Latin word-forming elements in other languages.

Memorizing words is an integral part of Latin language classes. These words have to be memorized in vocabulary form, which helps in performing grammatical exercises and understanding the formation of terminological phrases. The lexical minimum should be memorised by learning the word in its full vocabulary form (nouns in the nominative and genitive cases with the indication of gender, adjectives of the first and second declensions with the endings of all three genders, and adjectives of the third declension in three or two forms, for adjectives with three and two endings, or in the nominative and genitive cases for adjectives with one ending). Automatic knowledge of grammatical forms, which is necessary for orientation in anatomical, clinical and pharmaceutical Latin, requires rote learning, which is indispensable. However, unlike Ukrainian students, foreign students hardly fulfil the teacher's requirements to learn words by heart, which might be because of the different requirements for students in different countries in secondary education institutions. Experience shows that relaxation of requirements leads to the accumulation of unlearned material that in its turn leads to the student's confusion in front of the teacher: the unlearned material increases and the grammar becomes more complicated, which eventually makes Latin complicated and uninteresting.

It is worth noting that teaching Latin at School of Medicine does not require learning a large amount of grammatical material – only those aspects are considered which are necessary to be able to construct and understand anatomical terms (singular and plural forms of nominative and genitive cases in the system of Latin declension of nouns and adjectives), as well as to acquire skills in writing prescriptions (necessary verb forms, preposition management). However, it is difficult for foreign students with insufficient language skills and knowledge to deal with such grammatical categories as case, gender, and declension. Memorizing words in their dictionary forms

слова gastritis, або слово nasus [ніс] із співзвучним словом nose. Це сприяє розвитку мовної здогадки, тобто вмінню вивести значення слова за морфологічним складом, умінню бачити латинські словотворчі елементи в інших мовах.

Заучування слів – невід'ємна частина занять з латинської мови, які заучуються в словниковій формі, що допомагає при виконанні граматичних вправ та розумінні утворення термінологічних словосполучень. Запам'ятовування лексичного мінімуму має відбуватись за рахунок заучування слова у повній словниковій формі (іменники – в формі називного і родового відмінків з зазначенням роду, прикметники I-II відмін із закінченням усіх трьох родів, а прикметники III відміни – в трьох або двох формах, для прикметників трьох та двох закінчень, чи в називному і родовому відмінках, якщо це прикметники одного закінчення). Автоматизм знання граматичних форм, який необхідний для орієнтації в анатомічній, клінічній та фармацевтичній латині, вимагає зубріння, без якого ніяк не обійтись. Однак, на відміну від українських студентів, студенти-іноземці насилу виконують вимоги викладача вчити слова на пам'ять, що можливо пов'язано з різними вимогами до учнів в різних країнах під час навчання в закладах середньої освіти. Досвід показує, що послаблення вимог призводить до накопичення у студентів невивченого матеріалу, а це, в свою чергу, призводить до розгубленості студента перед викладачем: невивчений матеріал збільшується, а граматику ускладнюється, що в підсумку робить латинську мову складною і нецікавою.

Варто зауважити, що викладання латинської мови на медичному факультеті не вимагає вивчення великого обсягу граматичного матеріалу – розглядаються тільки ті аспекти, які необхідні для того, щоб уміти будувати і розуміти терміни анатомічного характеру (називний і родовий відмінок однини і множини числа в системі латинського відмінювання іменників і прикметників), а також отримати навички написання рецептів (необхідні дієслівні форми, управління прийменників). Проте студентам-іноземцям, які мають слабку мовну підготовку, важко оперувати такими граматичними категоріями, як відміна, рід і відмінок. Заучування слів у словниковій формі допомагає говорити не тільки про

helps to talk not only about the lexical content of the word, but also about some of its grammatical parameters.

Teaching new vocabulary usually begins with semantisation – explaining the meaning of new lexical items. In English-speaking groups of foreign students, the teacher uses the principle of bilingualism: Latin word/term → English equivalent. However, in multicultural groups with students from different countries with different language backgrounds, due to insufficient English proficiency, the principle of trilingualism is used: along with the vocabulary of Latin terms and English translations, students make notes in their native language (Hindi, Persian, Arabic, etc.) [1].

Experience shows that the semantisation of lexical items is conventionally divided into translatable and untranslatable [3]. In the translated method of revealing the meaning of Latin terms, a one-word translation is used (costa, ae f – rib; pulmo, onis m – lung; oculus, i m – eye, etc.), which sometimes may have a two-word translation (a traced translation of a medical term), along with which a commonly used English word is added (cranium, i n – cranium, skull; crista, ae f – crista, crest; femur, oris n – femur, thigh, etc.), as well as a multi-word translation (cortex, icis m – cortex, outer layer, bark; digitus, i m – digit, finger, toe; facies, ei f – face, surface, appearance, etc.). And, of course, the interpretation of lexical items with using of widely-used English words (cortex, icis m – the outer layer of an internal organ or body structure, such as the kidney or the brain).

However, sometimes the low level of language training of foreign students requires the teacher to use creative and visual ways of explaining the so-called untranslatable terms (through the use of information and communication technologies (more on their use below)), namely demonstration of objects, pictures, photos, gestures, etc. This method is quite effective, although forced, especially during the study of anatomical and clinical terminology, but more difficult when studying the module on pharmaceutical terminology and analysing the names of

лексичне наповнення слова, а й про деякі його граматичні параметри.

Викладання нового лексичного матеріалу, зазвичай, починається з семантизації – пояснення значень нових лексичних одиниць. В англomовних групах студентів-іноземців викладач користується принципом двомовності: латинське слово/термін → англійський еквівалент. Однак, у мультикультурних групах, у яких є студенти з різних країн з різною мовною підготовкою, через недостатній рівень володіння англійською мовою спрацьовує принцип тримовності: поряд з вокабуляром латинських термінів і англійського перекладу студент робить примітки своєю рідною мовою (хінді, перською, арабською тощо) [1].

Досвід показує, що семантизація лексичних одиниць умовно поділяється на перекладні та безперекладні. При перекладному способі розкриття значення латинських термінів, застосовується однослівний переклад (costa, ae f – rib; pulmo, onis m – lung; oculus, i m – eye, etc.), який інколи може мати двослівний переклад (калькований переклад медичного терміна) поряд з яким додається загальноживане англійське слово (cranium, i n – cranium, skull; femur, oris n – femur, thigh, etc.), а також багатослівний переклад (cortex, icis m – cortex, outer layer, bark; digitus, i m – digit, finger, toe; facies, ei f – face, surface, appearance, etc.). І, звісно, тлумачення лексичних одиниць більш простою англійською лексикою (cortex, icis m – the outer layer of an internal organ or body structure, such as the kidney or the brain).

Проте, інколи низькій рівень мовної підготовки студентів-іноземців вимагає від викладача креативних і наочних способів пояснення термінів, так званих безперекладних (за допомогою використання інформаційно-комунікаційних технологій (більш детально про їх використання нижче)), а саме демонстрацію предметів, картинок, фото, жестів тощо. Такий спосіб є досить дієвим, хоча і вимушеним, особливо під час вивчення анатомічної та клінічної термінології, але більш складним під час вивчення модулю фармацевтичної термінології та розборі назв лікарських рослин, оскільки їхній вибір обмежений цілою низкою національно-культурних чинників, традицій народної та вітчизняної медицини різних країн і, врешті-решт, різноманітними геокліматичними умовами [1]. Вибір того чи

medicinal plants, as their choice is limited by a number of national and cultural factors, traditions of folk and domestic medicine of different countries and, finally, by various geoclimatic conditions [1]. The choice of this or that method of explanation directly depends on the features of the lexical unit itself (its form, meaning, coincidence or discrepancy with the words of the English language [5]). For example, words expressing abstract concepts cannot be semantised by means of visualisation or illustration, and words expressing concepts that are not present in the students' native language cannot be semantised by means of a one-word translation. The above methods of semanticising Latin words contribute to better learning of new vocabulary, as most English vocabulary, and especially medical terminology, is of Latin and Greek origin. However, it is necessary to note certain drawbacks associated with the unequal level of language training of foreign students, as well as the inability to use a visual method of explaining some words and terms.

Memorising lexical minimums is part of homework, and homework is a form of independent work of the student aimed at consolidating the grammatical knowledge gained during classroom lessons with the teacher. Teaching materials provide for regular grammar exercises that assist to consolidate the material learnt, while dictations with new words and an oral quiz which are forms of ongoing monitoring of learning, demonstrate low students' motivation for learning words by heart. Sometimes a written test combined with an oral questioning during a practical lesson can help to increase students' motivation to learn new terms, which also makes it possible to determine the level of quality of foreign students' training.

Students' motivation is also reduced by the lack of practical significance of the subject due to the status of Latin as a "dead" language that functions in the sphere of books and written texts and is acquired only in the process of formal education, which requires reforming the methodology and combining different teaching methods. Thus, the problem of teaching Latin doubles and becomes a

іншого способу пояснення напряму залежить від особливостей самої лексичної одиниці (її форми, значення, збігу або розбіжності зі словами англійської мови [5]). Наприклад, слова, що виражають абстрактні поняття, неможливо семантизувати за допомогою унаочнення або ілюстрації, а слова, що виражають поняття, які відсутні в рідній мові студентів, за допомогою однослівного перекладу. Вищевказані способи семантизації латинських слів сприяють кращому засвоєнню нових лексичних одиниць, адже більшість англійської лексики, а тим паче медичної термінології, має латинське та грецьке походження. Однак, необхідно відмітити і певні недоліки, які пов'язані з неоднаковим рівнем мовної підготовки іноземних студентів, а також неможливість застосування наочного способу пояснення деяких слів і термінів.

Запам'ятовування лексичних мінімумів є частиною домашнього завдання, а домашнє завдання є формою самостійної роботи студента, яка спрямована на закріплення граматичних знань, отриманих під час аудиторних занять з викладачем. Навчальні матеріали передбачають регулярне виконання граматичних вправ, які сприяють закріпленню пройденого матеріалу, а проведення диктантів із новими словами та усні опитування, які є формами поточного контролю засвоєння матеріалу, демонструють низьку мотивацію студентів щодо вивчення слів напам'ять. Підвищити мотивацію студентів щодо вивчення нових термінів інколи можливо шляхом проведення письмового тестового контролю у поєднанні з усним опитуванням на практичному занятті, що також дає можливість виявити рівень якості підготовки студентів-іноземців.

Мотивація студентів знижується відсутністю практичного значення предмета через статус латинської мови як "мертвої", яка функціонує в книжково-письмовій сфері і засвоюється лише в процесі формального навчання, що вимагає реформування методики і поєднання різних прийомів її викладання. Таким чином, проблема викладання латинської мови подвоюється і переходить в русло питань не тільки методології, а й педагогіки, адже доводиться боротись ще й зі стереотипами студентів щодо "нерозмовної" мови як непотрібної. У зв'язку з цим перед викладачем постає завдання викликати у студентів не тільки формальну активність на заняттях з

matter of not only methodology, but also pedagogy, as it is necessary to fight students' stereotypes about a "non-speaking" language as unnecessary. In this regard, the teacher is faced with the task of arousing in students not only formal activity in Latin classes in order to obtain a final grade, but also a conscious cognitive and practical interest. It is for these reasons that modern didactics reveals the problem of student activity in learning and should provide an effective approach to the acquisition of knowledge based on the unity of knowledge and practice as inseparable aspects of human activity.

The method of interdisciplinary teaching has proven to be effective in enhancing students' learning and cognitive activity in practical Latin classes. Interdisciplinary integration is aimed at deep comprehension, goal setting, design within the learning process that ensures not only interconnection but also interpenetration of individual disciplines into each other (e.g. Latin and Anatomy), which increases students' cognitive activity and promotes more conscious learning of the material being studied. Since Latin Language is a propaedeutic discipline for the School of Medicine, it can be stated that it is directly related to many other specialized disciplines: Anatomy, Biology, Biochemistry, Microbiology, Pharmacology, and Clinical disciplines, while the examples of the use of medical terminology in these disciplines stimulate interest in further learning of Latin.

One of the effective methods of supporting active work and involvement in the learning process during practical Latin classes is the use of information and communication technologies (ICT). The main ICT tool is a personal computer which provides great opportunities for using not only testing programs (tests: selective, template tests are used to determine the level of proficiency in a particular material and subject in general and help reduce the time for checking results), but also the possibility of using Internet resources, information retrieval systems, educational databases, electronic textbooks, reference books, encyclopaedias, as well as creating special cards for learning vocabulary. The latter is a priority for expanding the

латинської мови з метою отримання підсумкової оцінки, але й свідомий пізнавальний і практичний інтерес. Саме з цих причин сучасна дидактика розкриває проблему активності студента у навчанні і має забезпечувати дієвий підхід до засвоєння знань, базуючись на єдності пізнання і практики як нерозривних сторін людської діяльності.

Для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів на практичних заняттях з латинської мови дієвим виявив себе метод міждисциплінарного навчання. Міждисциплінарна інтеграція має на меті глибоке осмислення, цілепокладання, проектування в рамках процесу навчання, що забезпечує не тільки взаємозв'язок, а й взаємопроникнення окремих навчальних дисциплін одна в одну (латинська мова і анатомія), що підвищує пізнавальну діяльність студентів і сприяє більш усвідомленому засвоєнню матеріалу, що вивчається. Оскільки латинська мова для медичного факультету є пропедевтичною дисципліною, можна констатувати її безпосередній зв'язок з багатьма іншими фаховими дисциплінами: анатомією, біологією, біохімією, мікробіологією, фармакологією та клінічними дисциплінами, а наведені приклади вживання медичної термінології в цих дисциплінах стимулюють інтерес до продовження вивчення латинської мови.

Одним із дієвих методів підтримки активної діяльності і залучення у навчальний процес під час практичних занять з латинської мови є використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Основним засобом ІКТ є персональний комп'ютер, який надає величезні можливості застосування не лише тестувальних програм (тести: вибіркові, шаблонні використовуються для визначення рівня володіння конкретним матеріалом і предметом загалом і допомагають скоротити час перевірки результатів), а й можливості використання інтернет-ресурсів, інформаційно-пошукових систем, навчальних баз даних, електронних підручників, довідників, енциклопедій, а також створення спеціальних карточок для вивчення лексики. Останній з яких є пріоритетним при розширенні вокабуляру студентів з низьким рівнем володіння англійською мовою. Залучення відео-

vocabulary of students with low levels of English. The usage of video materials of modern popular TV programs on medical topics in English with the use of Latin terms also increases interest and encourages students to learn Latin words and phrases by heart.

In addition, a combination of passive methods with active ones, including interactive ones, assists in activating students during the practical lesson and concentrating their attention on the material, when interaction occurs not only between the teacher and students, but also between the students themselves, which contributes to a broader interaction not only with the teacher, but also with each other. In general, dividing students into small groups during classroom activities (cooperative learning) in the form of games contributes to the development of communication skills and abilities [4]. Game-based learning is one of the types of developmental learning for students and is aimed at intensifying the learning of material, the ability to analyse facts, and generally promotes creative and critical thinking of students, in addition, this method of teaching serves as an impetus for maintaining students' interest in the learning process [2]. The experience of giving practical classes on anatomical and histological terminology showed that the highest level of memorisation, understanding and handling of various grammatical forms was observed in groups where interactive teaching methods were used, namely a relay game in which students formed medical terms stage-by-stage. The condition of the game is to divide the academic group into two teams, each of which was given cards with practical word bases and their full vocabulary forms. Students were required to take turns performing the following actions: 1) to find matches according to the "word base – word form" scheme; 2) to determine the number of declensions of nouns; 3) to form the genitive singular of words; 4) to form plural forms; 5) to combine words into terms with inconsistent meanings. This one and similar interactive exercises helped to encourage students and arouse their interest in the learning process. As a result, the level of awareness and practical skills in these groups increased significantly.

матеріалів сучасних популярних телевізійних програм медичної тематики англійською мовою з уживанням латинських термінів також підвищує інтерес і спонукає студентів до вивчення латинських слів і словосполучень напам'ять.

Також для активізації студентів під час практичного заняття і концентрації їхньої уваги на матеріалі допомагає поєднання пасивних методів з активними, у тому числі інтерактивними, коли під час навчання здійснюється взаємодія не лише між викладачем і студентами, а й між самими студентами, що сприяє ширшій взаємодії не тільки з викладачем, а й один з одним. Взагалі, поділ студентів на невеликі групи під час аудиторних занять (cooperative learning) у вигляді ігор сприяє розвитку комунікативних навичок та вмінь [2; 4]. Ігрове навчання є одним з видів розвивального навчання студентів і спрямоване на інтенсифікацію засвоєння матеріалу, вміння аналізувати факти, і взагалі сприяє креативному і критичному мисленню студентів, крім цього, саме такий спосіб викладання слугує імпульсом підтримки у студентів інтересу до самого процесу навчання [2]. Досвід проведення практичних занять з анатомо-гістологічної термінології показав, що найвищий рівень запам'ятовування, розуміння та оперування різними граматичними формами спостерігався в групах, де застосовувалися інтерактивні методи навчання, а саме гра-естафета, в якій студенти поетапно утворювали медичні терміни. Умовою гри був поділ академічної групи на дві команди, кожній з яких було видано картки з практичними основами слів та їх повними словниковими формами. Від студентів вимагалось по черзі виконувати наступні дії: 1) знайти відповідники за схемою "основа слова – словникова форма"; 2) визначити номер відміни іменників; 3) утворити родовий відмінок однини слів; 4) утворити форми множини; 5) об'єднати слова в терміни з неузгодженими означеннями. Така та схожі інтерактивні вправи дозволили заохотити студентів, викликали зацікавленість навчальним процесом. І, як наслідок, рівень обізнаності та володіння практичними навичками в цих групах значно зріс.

Водночас дієвим продемонстрував себе і метод "мозкового штурму", який передбачає

Meanwhile, the method of brainstorming, which involves coming up with creative ideas in the process of solving a particular problem, has also proved to be effective, stimulating students' critical and creative thinking. This teaching technique is effective when used to teach clinical and pharmaceutical terminology. During the second module, clinical terminology, students are happy to complete tasks on the correct construction of a clinical term with given parameters in English. During the last module, pharmacy, students are asked to complete so-called prescription tasks: write a prescription based on a given condition that contains a minimum of information about the composition of the medicine. The students are actively involved in the learning process, coming up with ideas on how to write a prescription, selecting possible additional substances in the composition of the medicine and using certain prescription expressions. All possible options and suggestions are recorded, discussed, and the most appropriate way to write a prescription that can be used in practice is chosen.

The selection and combination of different teaching methods directly affects the motivation and interest of students as well as the level of knowledge and skills acquired by students at the end of the course. Thus, the teacher should create conditions for action, communication, and interaction that would accompany students' self-changes [6]. Pedagogical reflection not only raises the professional level of the teacher and allows him/her to improve the discipline's curriculum every year, but also encourages students to self-analyse their work. At the end of each practical lesson, it is recommended to use various reflection techniques. The most effective of these was the "unfinished sentence" technique ("today I learnt...", "I was interested in...", "It was difficult for me to work out...", "I performed the task...", "I realised that...", "Now I can...", "In the future I will need this knowledge for...", etc.). As a result of the reflective activity, students' motivation and knowledge level increased. At the same time, for teachers, the use of reflection revealed a number of weaknesses in the curriculum of the course

висування творчих ідей у процесі розв'язування тієї чи іншої задачі, що стимулює критичне і творче мислення студентів. Ця навчальна техніка ефективна в застосуванні для вивчення клінічної та фармацевтичної термінології. Під час другого модулю – клінічної термінології – студенти залюбки виконують задачі на правильне побудування клінічного терміну із заданими параметрами англійською мовою. Під час останнього модулю – фармацевтики – студентам пропонується виконати так звані рецептурні задачі: виписати рецепт на основі заданої умови, яка містить мінімум інформації про склад лікарського засобу. Студенти активно долучаються до навчального процесу, висувають ідеї щодо способу оформлення відповідного рецепту, вибору можливих додаткових речовин у складі засобу та використання тих чи інших рецептурних виразів. Усі можливі варіанти і пропозиції фіксуються, обговорюються та обирається найбільш оптимального спосіб виписування рецепту, який можна використовувати на практиці.

Підбір та комбінування різних методів навчання безпосередньо впливає на вмотивованість та зацікавленість слухачів, а значить і на рівень знань та навичок, здобутих студентами по закінченню курсу. Тобто викладач повинен створити умови для дій, спілкування, комунікації, які б супроводжували самозміни у студентів [6]. Педагогічна рефлексія не тільки підвищує професійний рівень викладача та дозволяє щороку удосконалювати робочу програму дисципліни, а й спонукає студентів зробити самоаналіз своєї роботи. Наприкінці кожного практичного заняття ми застосовували різні прийоми рефлексії. Найефективнішим з них виявився прийом "незакінченого речення" ("сьогодні я дізнався...", "мені було цікаво...", "мені було важко опрацювати...", "я виконував завдання...", "я зрозумів, що...", "тепер я можу...", "у майбутньому ці знання мені знадобляться для..." тощо). В результаті рефлексивної діяльності вмотивованість та рівень знань студентів підвищилися. Водночас для викладачів застосування рефлексії викрило ряд недоліків в структурі курсу "Латинська мова і основи медичної термінології": 1) класичний підхід до розподілу іменників третьої відміни за типами включає перелік правил, незрозумілих як для студентів-іноземців, так

"Latin Language and Fundamentals of Medical Terminology": 1) the classical approach to the distribution of third-declension nouns by type includes a list of rules that are incomprehensible to both foreign students and Ukrainian ones, and requires the search for alternative ways to determine the declension paradigm; 2) in order to explain to students the role of Latin in their further studies and future professional activities, there is a need to deepen interdisciplinary links between Latin and such disciplines as anatomy and histology, especially in the ordering of lexical minimums in accordance with the curricula of these disciplines.

Conclusions and research perspectives.

It can be stated that the study of the discipline "Latin Language and Fundamentals of Medical Terminology" in English in groups of foreign students is aimed at developing linguistic thinking in future doctors, acquiring skills of correct use of professional vocabulary and fluency in medical terminology. Different levels of students' language proficiency directly affect the speed of learning Latin and also send a challenge to the teacher to make teaching more effective, encouraging him/her to find creative and visual ways to explain terms, which requires the introduction of new teaching methods. The use of different methods in the educational process contributes to better learning of the educational material, the formation of professional and general cultural competencies necessary for a future medical specialist. The best results in mastering of the studied material and further use of medical terms in practice were observed when using the method of associative links or searching for derivatives in English, memorising words and their use through interactive exercises with the parallel use of semantisation, the method of brainstorming, which involved putting forward creative ideas in the process of solving problems, which stimulated students' critical and creative thinking. Pedagogical reflection played an important role in improving the teaching process and learning of the material, which helped to identify a number of current problems that students face when learning Latin grammar, morphology and vocabulary,

і для здобувачів вищої освіти з України, і потребує пошуку альтернативних способів визначення парадигми відмінювання; 2) задля практичного роз'яснення студентам ролі латинської мови в їх подальшому навчанні та майбутній професійній діяльності, існує потреба у поглибленні міждисциплінарних зв'язків латинської мови з такими дисциплінами, як анатомія та гістологія, а саме в упорядкуванні лексичних мінімумів згідно з навчальними програмами вказаних дисциплін.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок.

Можна констатувати, що вивчення дисципліни "Латинська мова і основи медичної термінології" англійською мовою в групах іноземних студентів спрямоване на розвиток у майбутніх лікарів лінгвістичного мислення, набуття навичок правильного використання професійної лексики та вільного оперування медичною термінологією. Різний рівень мовної підготовки студентів безпосередньо впливає на швидкість вивчення латини, а також ставить перед викладачем завдання з ефективізації викладання, спонукає до пошуку креативних і наочних способів пояснення термінів, що вимагає впровадження нових методів навчання. Використання різних методів у навчальному процесі сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу, формуванню у студентів професійних і загальнокультурних компетенцій, необхідних майбутньому фахівцю-медику. Найкращі результати в засвоєнні вивченого матеріалу та подальшому вживанні медичних термінів на практиці спостерігалися при використанні методу асоціативних зв'язків або пошуку дериватів в англійській мові, заучування слів та їх вживання за допомогою інтерактивних вправ з паралельним використанням семантизації, методу "мозкового штурму", який передбачав висування творчих ідей у процесі розв'язування задач, що стимулювало критичне і творче мислення студентів. Не останню роль в удосконаленні процесу викладання та засвоєнні матеріалу відіграла педагогічна рефлексія, за допомогою якої було виявлено рад поточних проблем, що спіткають студентів при вивченні граматики, морфології та лексики латинської мови, а також недостатній рівень міждисциплінарних зв'язків, що вказує на потребу удосконалення

as well as the insufficient level of interdisciplinary links, which indicates the need to improve the curriculum and deepen the relationship between the propaedeutic (Latin) and special disciplines (anatomy, histology). In our article, we have only outlined a number of problems and some ways to solve them relating to teaching Latin to foreign medical students in English, which opens up prospects for further research.

робочих програм та поглиблення взаємозв'язків між пропедевтичною (латинська мова) та спеціальними дисциплінами (анатомія, гістологія). У нашій статті ми лише окреслили низку проблем та деякі способи їх вирішення пов'язаних із викладанням латинської мови іноземним студентам медичного факультету англійською мовою, що відкриває перспективи подальших наукових пошуків.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Voitkevych, N.I., & Synytsia, V.G. (2008). Problemy pytannia vykladannia latynskoyi movy ta osnovy meduchnoyi terminologiyi anglomovnym studentam [The Teaching Problems of latin and Medical Terminology for Anglophone Students]. *Relevant issues of organization and methodological providing educational process on the way to integration into European educational environment: materials of 42 educational-methodological conference of Faculty staff of Bukovinian State Medical University*. Chernivtsi, 43-44 [in Ukrainian].
2. Vorona, I.I., & Kolodnytska, O.D. (2019). Osoblyvosti vukladannia latynskoyi movy dlia anglomovnyh studentiv-inozemtsiv u vyschih medychnyh navchalnyh zakladah [Specifics of Teaching Latin for Anglophone Foreign Students in Higher Education Institutions]. *Innovatsiyana pedagogika – Innovative Pedagogy*. Odesa: MCHU, 12 (1), 66-70 [in Ukrainian].
3. Pertsova, T.O., Naumenko, L.Yu., & Rozumnyi, R.V. (2017). Shliahy vdoskonalennia vykladannia klinichnyh dyscyplin v anglomovnyh studentiv [The Ways of Teaching Improvement of Clinical Disciplines for Anglophone Students]. *Medychna Osvita – Medical Education*, 2, 55-59 [in Ukrainian].
4. Rakovska, L.V. (2013). Vzaiemozviazok innovatsii i tradytsii u vykladanni klinichnoyi dyscypliny anglomovnym studentam-medykam: problem I shliahy vyrishennia [Correlation between Innovations and Traditions in Teaching Clinical Discipline for Anglophone Students of Medicine: Problems and Ways of Solving]. *Problemy suchasnoyi osvity – Problems of Contemporary Education: collection of scint.-method. works*. Kharkiv: V.N. Karazin Kharkiv National University, 4, 154-159 [in Ukrainian].
5. Titiyevska, T.V., & Bikulova, M.T. (2007). Osoblyvosti vykladannia latynskoyi klinichnoyi terminologii anglomovnym studentam [Specifics of Teaching Latin Clinical Terminology for Anglophone Students]. *Kontseptualni osnovy navchannia inozemnym movam u vyschih medychnyh navchalnyh zakladah Ukrainy u konteksti Bolonskoyi deklaratsii ta problem navchannia latynskoyi farmatsevtichnoyi terminologiyi u sviti Bolonskogo procesy – Conceptual Foundations of Teaching of Foreign Languages in Higher Medical Education in the Context of the Bologna Declaration and Problems of Teaching Latin Pharmaceutical Terminology in the World of the Bologna Process*. Donetsk, 102-105 [in Ukrainian].
6. Filipova, L.V. (2021). Profesiyna refleksiya vykladacha u vyschyh navchalnyh zakladah [Professional reflection of a teacher in higher education institutions]. *Naukovi Zapysky. Pedagogika – Scientific Notes. Pedagogy*. Kyiv: NPU named after M. Dragomanov, 145, 199-207 [in Ukrainian].

Received: February 17, 2023

Accepted: March 07, 2023